

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ศิริพงษ์ ศรีนาค

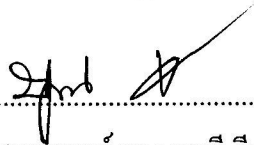
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
สิงหาคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ศิริพงษ์ ศรีนาค ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหมะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงคณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่.....17.....เดือน.....สิงหาคม..... พ.ศ...2561.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะ รศ. ดร. ไพฑูรย์ โพธิสว่าง และ ผศ. ร.ต.อ. ดร. วิเชียร ต้นศิริคงคล อาจารย์ที่ปรึกษาสมทบในการจัดทำงานนิพนธ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ในฐานะที่ปรึกษาในการจัดทำงานนิพนธ์ โดยให้แนวทางในการศึกษา คำปรึกษาแนะนำได้ช่วยเหลือเสนอแนะ ส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ คณะรัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้อันมีค่ายิ่งต่อการศึกษา โดยนำความรู้มาใช้ในการทำงานนิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ นายกษณะ แจ่มเจริญ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอกที่ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการบริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และเจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ขอขอบพระคุณประชาชนทุกคนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถาม ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ต่อไป

สุดท้ายนี้ ขอมอบคุณงามความดีทั้งหมดของงานนิพนธ์นี้ แด่ บิดา มารดา ครอบครัว และเพื่อน ๆ ของผู้ศึกษา ที่ทำให้มีความสำเร็จในวันนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ศิริพงษ์ ศรีนาค

59910165: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ขยะมูลฝอย/ องค์การบริหารส่วนตำบล/ ชลบุรี/ ประชาชน

ศิริพงษ์ ศรีนาค: การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอกอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (PEOPLE'S PARTICIPATION IN SOLID WASTE MANAGEMENT IN NONGKHANGKOK SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG CHONBURI, CHONBURI PROVINCE)
คณะกรรมการผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, ร.ด. ,67 หน้า ปี พ.ศ. 2561

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-Test และใช้สถิติ One-way ANOVA หากพบว่ามี ความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference test)

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการประเมินผล และอันดับสุดท้ายคือด้านการตัดสินใจ ผลการเปรียบเทียบโดยการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนต่อการจัดการขยะมูลฝอยไม่ต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก ควรจัดการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และ ควรทำแบบสอบถามประชาวิจารณ์หรือมีการทำบอร์ดประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชน ได้มาแสดงความคิดเห็นเมื่อมาติดต่อราชการ

59910165: MAJOR: POLITICS AND GOVERNMENTS; M.Pol.Sc.

(POLITICS AND GOVERNMENTS)

KEYWORD: PARTICIPATION/ SOLID WASTE/ SUB-DISTRICT MUNICIPALITY
ORGANIZATION/ CHONBURI/ PEOPLE

SIRIPONG SRINARK: PEOPLE'S PARTICIPATION IN SOLID WASTE
MANAGEMENT IN NONGKHAMKOK SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, MUEANG CHONBURI, CHONBURI PROVINCE. ADVISORY
COMMITTEE: PAITHOON BHOTHISAWANG, D.Pol.Sc., 67 P. 2018

The objectives of the study, "People's Participation in Solid Waste Management in Nongkhangkok Sub-District Administrative Organization" are to study the level of people's participation in solid waste management in Nongkhangkok sub-district administrative organization, and to compare the participation level in solid waste management of the people living in Nongkhangkok area classified by gender, age, education level, occupation, salary, and living period. The sample used in this research are people living in Nongkhangkok amounted to 400 people. The statistic used in data analysis are frequency.

The result of the study is the level of people's participation in solid waste management in Nongkhangkok sub-district administrative organization is low, as a whole, and when considering in detail, it can be concluded that the people's participation in solid waste management in terms of participation in receiving benefits is at medium level. The people firstly place the importance on participation, and secondly on participation in the operation (medium level), thirdly on participation in evaluation (low level), and lastly on participation in decision making (low level). Statistical hypothesis testing result, classified by general information of the respondents, can be concluded that people of different gender participated in solid waste management. People of the same gender rejected the research hypothesis, and people of different age, education level, occupation, salary, and living period have different participation in solid waste management in this area statistically significant at .05 level, so the research hypothesis is accepted.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดการปกครองท้องถิ่น	6
แนวคิดการบริหารจัดการ	12
แนวคิดการจัดการขยะ	18
แนวคิดการมีส่วนร่วม	19
บริบทของพื้นที่ ของอบต.หนองข้างคอก	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
กรอบแนวคิดการวิจัย	28
3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	29
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	34
ตอนที่ 2 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี	37
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน	42
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	54
สรุปผลการวิจัย.....	54
อภิปรายผลการวิจัย	55
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	61
ประวัติย่อของผู้วิจัย	67

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ..... 34
2	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ..... 34
3	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา..... 35
4	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ..... 35
5	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน..... 36
6	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัย..... 36
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก.. อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม..... 37
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ..... 38
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ..... 39
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์..... 40
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล..... 41
12	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี..... 43
13	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ..... 43

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	52

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ความต้องการทักษะทางการจัดการและระดับของการจัดการ	17
2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	28

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การกระจายโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่มองค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ และการควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่างๆ บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

ปัญหาขยะทุกวันนี้คนไทยกว่า 60 ล้านคน สามารถทำให้เกิดขยะได้รวมกันมากถึง 14 ล้านตันต่อปี แต่ระบบจัดเก็บขยะในเมืองไทยกลับมีไม่ถึง 70% ของขยะที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง ต่างสถานที่ต่างๆ หรือนำไปกำจัดแบบไม่ถูกวิธีทำให้เกิดปัญหาลี้ภัยสิ่งแวดล้อมตามมา 1. อากาศเสีย 2. น้ำเสีย 3. แหล่งพาหะนำโรค 4. เหตุรำคาญและความไม่น่าดูหน่วยงานต่าง ๆ พยายามหาหนทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องขยะล้นเมืองไม่มีที่โดยยอมให้ก่อสร้างโรงกำจัดขยะใกล้ที่อยู่อาศัยของตนเอง และปัจจุบันยังไม่มีที่ไหนในประเทศไทย สามารถจัดการขยะได้อย่างครบวงจร ซึ่งประชาชนยังยึดติดกับการแก้ไขปัญหาขยะแบบเดิม ๆ เทศบาลไม่มีแหล่งกำจัดขยะ เพราะไม่รู้ว่าจะแข็งแรงอย่างไรให้ประชาชนในพื้นที่เข้าใจ จึงต้องนำขยะไปทิ้งในพื้นที่ห่างไกล นอกพื้นที่ ในป่า สถานที่รกร้าง สร้างปัญหาให้กับชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ ตามมา ทุกคนยังมองไม่เห็นคุณค่าของขยะเพราะว่ามีมูลค่าเล็กน้อย ไม่ทราบว่าขยะบางชนิดมีมูลค่า เมื่อแยกขยะแล้วจะไปขายที่ไหนหรือมีวิธีใดบ้างที่จะจัดการขยะได้โดยเปลี่ยนให้เป็นรายได้เข้ามา เนื่องจากทางภาครัฐยังไม่มีสถานที่และวิธีการที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหาขยะ มีการกำจัดขยะที่สามารถรองรับการแยกขยะได้ จึงทำให้โครงการรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะ ไม่ประสบความสำเร็จ การหาวิธีการจัดการขยะยังไม่ลงลึกเพียงพอในการแก้ไขปัญหาขยะตามสถานที่อยู่อาศัยที่ต่าง ๆ กัน

บ้านเรือน ตลาดสด อาคารพาณิชย์ โรงเรียน อาคารสูงอย่างโรงแรมและคอนโดมิเนียม บางที่สามารถกำจัดขยะได้ด้วยตัวเอง บางที่ทำได้เพียงแยกขยะ ทำให้แต่ละที่จะต้องมีวิธีการจัดการที่แตกต่างกัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเพิ่มจำนวนประชากรการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และการกระจายความเจริญสู่ชนบทอย่างต่อเนื่องปัจจัยดังกล่าวเป็นสาเหตุทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ซึ่งหากยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไปโดยปราศจากการจัดการกับขยะมูลฝอยเหล่านี้โดยการคัดแยกขยะ และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งในพื้นที่จังหวัดชลบุรี เฉลี่ยวันละเกือบ 3,000 ตัน ดังนั้นจังหวัดจึงได้กำหนดแบ่งพื้นที่ในการบริหารจัดการเป็น 4 กลุ่ม และ 1 อำเภอเกาะสีชัง โดยกลุ่มที่ 1 อำเภอศรีราชา เป็นผู้รับผิดชอบ กลุ่ม 2 เมืองพัทยา กลุ่ม 3 อำเภอเมืองชลบุรี กลุ่ม 4 เทศบาลบ้านบึง และเทศบาลตำบลเกาะสีชัง โดยเฉลี่ยแล้วในแต่ละกลุ่มมีปริมาณขยะวันละกว่า 500 ตัน ซึ่งปริมาณขยะดังกล่าวสามารถแปรรูปเป็นพลังงานไฟฟ้าได้ ซึ่งเป็นแนวทางในการกำจัดขยะ และได้พลังงานไฟฟ้ากลับมาใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งท้องถิ่นส่วนใหญ่ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกต้องหลักสุขาภิบาล โดยใช้วิธีเทกองบนพื้นแล้วเผาหรือฝังกลบเป็นครั้งคราว มีเพียงท้องถิ่น 7 แห่ง ที่มีสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยแบบถูกต้องหลักสุขาภิบาลได้แก่ เทศบาลเมืองแสนสุข เมืองพัทยา เทศบาลเมืองศรีราชา เทศบาลตำบลแหลมฉบัง เทศบาลเมืองบ้านบึง เทศบาลเมืองพนัสนิคม และศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมจังหวัดชลบุรี/ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ซึ่งรับกำจัดขยะชุมชนจากเทศบาลรวม 8 แห่ง โดยพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอกอยู่ในกลุ่มที่ 3 ของอำเภอเมืองชลบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 16,875 ไร่ หรือ 27 ตารางกิโลเมตรใช้วิธีกำจัดขยะโดยวิธีจ้างเหมา แบบฝังกลบประมาณ 5 ตัน/ วัน จึงจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดให้น้อยที่สุด และนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ไปเป็นข้อมูลในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงวางแผนและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัด

ชลบุรี โดยจะพิจารณาดังนี้ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย 4 ด้าน ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีประชากรทั้งสิ้น 5,968 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก, 2559)

3. ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยช่วงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2561 รวมเวลาประมาณ 4 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเก็บขยะ หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆร่วมกัน รวมไปถึงการจัดสรร ทรัพยากรของชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ ประกอบไปด้วย 4 ด้านดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดเก็บขยะ หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ตลอดจนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดความต้องการของชุมชน กำหนดโครงการหรือแผนงานในการบริหารจัดการ ขยะแบบครบวงจร

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการจัดเก็บขยะ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการหรือจัดกิจกรรมรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกหรือสิ่งที่เป็นพิษต่อชุมชน รวมถึงการเสียค่าธรรมเนียมให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีในการจัดเก็บขยะมูลฝอยทั่วไป

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จัดเก็บขยะ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน และแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ในการทิ้ง แต่ครั้งขยะบางอย่างสามารถนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ และยังทำให้บริเวณชุมชนลดปัญหาขยะได้มากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมในการประเมินผลจัดเก็บขยะ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมในการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหรือแก้ไขในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

เพศ หมายถึง เพศของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งจะจำแนกเป็น 2 เพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งจำแนกเป็น 1. น้อยกว่า 20 ปี, 2. 21 ปีขึ้นไป-30 ปี, 3. 31 ปีขึ้นไป-40 ปี, 4. 41 ปีขึ้นไป-50 ปี, 5. 51 ปีขึ้นไป-60 ปี, 6. 61 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 1. ประถมศึกษา, 2. มัธยมศึกษา/ ปวช., 3. อนุปริญญา/ ปวส., 4.ปริญญาตรี, 5. สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ หมายถึง อาชีพของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งจำแนกเป็น 6 ประเภท 1. เกษตรกร/ ประมง, 2. ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว, 3. รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ, 4. พนักงานบริษัท/ ห้างร้าน, 5. รับจ้างทั่วไป, 6. อื่น ๆ

รายได้ หมายถึง รายได้ต่อเดือนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท, 2. 10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท, 3. 15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท, 4. 20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท, 5. 25,001 บาทขึ้นไป

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล หมายถึง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 1. ไม่เกิน 5 ปี, 2. 6 ปีขึ้นไป-10 ปี, 3. 11 ปีขึ้นไป-15 ปี, 4. 16 ปีขึ้นไป-20 ปี, 5. 21 ปีขึ้นไป

ขยะมูลฝอย หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เกิดจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ธุรกิจร้านค้า บ้านพักอาศัย สถานประกอบการ ตลาดสด

อบต. หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังต่อไปนี้

แนวคิดการปกครองท้องถิ่น

แนวคิดการบริหารจัดการ

แนวคิดการจัดการขยะ

แนวคิดการมีส่วนร่วม

บริบทของพื้นที่ ของอบต.หนองข้างคอก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้มากมายแต่ส่วนใหญ่แล้ว คำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็ที่สำนวนและรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

ปทุมพร กรสุทธี (2539, หน้า 5) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้มีอำนาจการปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

พิชญ์วัตร วรรณะกุล (2539, หน้า 56) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539, หน้า 26) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด

2. ภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาล

ได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็น การแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. เนื่องจากประเทศมีขนาดใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอร์รับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539, หน้า 28-29) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครอง ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นตามนโยบายของตนเอง

สมบูรณ์ สุขสำราญ (2545, หน้า 342-361) การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินมี ดังนี้

1. หลักการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแบ่งเป็น 3 ระบบคือ

1.1 หลักการรวมอำนาจการปกครอง (Centralization)

1.2 หลักการแบ่งอำนาจการปกครอง (Deconcentration)

1.3 หลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization)

หลักการปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครอง ตามหลักการกระจายอำนาจมีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่ ดำเนินการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนี้

1.1 แบ่งเบาภาระของรัฐบาลเพื่อให้เกิดความทั่วถึงในการให้บริการและแก้ไขปัญหา

1.2 เป็นการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริงและรวดเร็ว

1.3 ช่วยเหลือรัฐบาลในการประหยังบประมาณ

1.4 ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2. การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

2.1 เป็นองค์กรนิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย มีพื้นที่และขอบเขตการปกครองที่แน่นอน

2.2 สมาชิกสภาหรือคณะผู้บริหารต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น

2.3 มีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 มีอิสระในการปกครองตนเอง แต่ยังอยู่ในการควบคุมกำกับดูแลของรัฐประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 ประเภทคือ เมืองพัทยา และ กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ในแง่ของการร่วมมือประสานงานและสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน เพื่อให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในแง่การใช้อำนาจกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการเป็นนิติบุคคลและความเป็นอิสระแต่ต้องมีลักษณะที่ไม่กระทบต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐบาลในส่วนกลาง

ลักษณะของการกำกับดูแลของรัฐบาล อาจทำได้ 4 ลักษณะ

2.1 การกำกับดูแลสภาพและฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 การกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลของท้องถิ่น

2.3 การกำกับดูแลการเงินการคลังของท้องถิ่น

2.4 การกำกับดูแลด้านการบริหารงานของท้องถิ่น

ผลกระทบของรัฐธรรมนุญกับการปกครองท้องถิ่น

1. ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารกิจการมากยิ่งขึ้น

2. ข้าราชการพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อรองรับภารกิจในการกระจายอำนาจ

3. ประชาชนมีความตื่นตัวและมีสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเพิ่มขึ้น

4. โครงสร้างการบริหารจะเปลี่ยนรูปแบบเป็นแบบผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนจากแนวคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

จากนิยามต่างๆ ข้างต้นสามารถแยกแยะหลักการปกครองท้องถิ่นได้ในสาระสำคัญดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวน ประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยแบ่งเป็นการปกครองกรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

2. องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิด

ประโยชน์การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอย่างแท้จริงหากมีอำนาจน้อยเกินไปก็อาจปฏิบัติหน้าที่ไม่สมเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่น หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็จะกลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาลกลางอำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญ และความสามารถของประชาชน ในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญรวมทั้งนโยบายของรัฐบาลกลางในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. องค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 องค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารส่วนท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่ายคือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล จะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง องค์กรปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชน โดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบ มีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการดำเนินงานแยกออกจากราชการส่วนภูมิภาค แต่องค์กรปกครองท้องถิ่นก็มีได้มีอธิปไตยในตัวเอง ยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางตามวิธีการที่เหมาะสม

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ เพราะเป็นสถาบันที่ฝึกหัดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่ของตนเอง เกิดความหวงแหนและความ

รับผิดชอบ ต่อชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นมีหลายรูปแบบ แต่ที่สอดคล้องกับการปกครองระดับชาติมากที่สุด คือ เทศบาล

ความหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจ หรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง เพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง

หลักการของการปกครองท้องถิ่น

1. เป็นองค์การที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมาย มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน

2. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน

3. มีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเอง

4. คณะผู้บริหารองค์กร ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นทั้งหมดหรือบางส่วน

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

1. เพื่อประสิทธิภาพในการบริหาร

2. ประหยัด

3. แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง

4. เป็นโรงเรียนฝึกหัดสอนประชาธิปไตยให้กับประชาชน

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ช่วยในการแก้ปัญหาของท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาดีที่สุดกว่าคนภายนอก

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เท่ากับเป็นการฝึกฝนประชาชนได้เรียนรู้การปกครองในระดับชาติ

3. แบ่งเบาภาระด้านการเงินและอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่

4. หากท้องถิ่นมีความมั่นคงแข็งแรงและมีเสถียรภาพ ประชาชนย่อมมีความเชื่อมั่นต่อผู้บริหาร และมีความรับผิดชอบต่อประชาชน

5. นอกจากเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระรัฐบาลกลางแล้ว ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งการปกครองส่วนท้องถิ่น

1. เป็นโรงเรียนฝึกหัดสอนประชาธิปไตยให้กับประชาชน และให้ศึกษาการปกครองระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง โดยสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนเข้าไป ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติในการปกครองท้องถิ่น หรือในฐานะประชาชนผู้คอยสอดส่องดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนของตนเอง

2. เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักปกครองตนเอง ซึ่งเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจ ไม่ใช่การปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจ ดังนั้นในองค์กรปกครองท้องถิ่น จะมีฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมีอำนาจอิสระในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง หลักการดังกล่าวนี้ นอกจากจะทำให้ประชาชนสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่นแล้วยังมีส่วนให้ประชาชนรับรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น และเกิดความรู้สึกร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นด้วย

3. แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เนื่องจากปัญหาและความต้องการต่างๆ ของประชาชน มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากขึ้นลำพังเพียงรัฐบาลกลางเพียงแห่งเดียว ไม่อยู่ในฐานะที่จะให้บริการสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอและทั่วถึง ทั้งนี้เพราะภารกิจอันเป็นหน้าที่ของรัฐบาลมีปริมาณมากอยู่แล้ว รัฐบาลจึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการ

4. เพื่อให้องค์กรปกครองสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ตามสภาพของความแตกต่างของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่นรัฐบาลกลางย่อมจะไม่สามารถให้บริการหรือแก้ปัญหาแก่ท้องถิ่นนั้นได้อย่างทันที่ เนื่องจากอยู่ห่างจากเหตุการณ์ ฉะนั้นผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ เข้าใจถึงปัญหา สามารถร่วมมือกันตัดสินใจ และดำเนินการได้ทันที

ประโยชน์และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ช่วยในการแก้ปัญหาของท้องถิ่นเพราะประชาชนในท้องถิ่น ย่อมรู้ปัญหาดีที่สุดกว่าคนภายนอก

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เท่ากับเป็นการฝึกฝนประชาชนได้เรียนรู้การปกครองในระดับชาติ

3. แบ่งเบาภาระด้านการเงินและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่

4. หากท้องถิ่นมีความมั่นคงแข็งแรง และมีเสถียรภาพประชาชนย่อมมีความเชื่อมั่นต่อผู้บริหารฯ และมีความรับผิดชอบต่อประชาชน

นอกจากเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระรัฐบาลกลางแล้ว ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง

ปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ประชาชนขาดความสนใจ (ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง)
2. ท้องถิ่นขาดความเป็นระเบียบ อิศระ ในการบริหารงาน
3. รายได้ไม่เพียงพอกับการบริหารงาน
4. มีการควบคุมจากส่วนกลางมากเกินไปทั้งในเรื่อง บริหารการคลังและบุคคล
5. การจัดตั้งหรือขยายเขตท้องถิ่นกระทำได้ยากมาก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของระบบการปกครองของไทยซึ่งทำหน้าที่ให้บริการและอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดองค์กรหนึ่ง โดยมีรูปแบบการดำเนินงานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากที่สุด (Locally self-government) ผ่านการเลือกตั้งสมาชิกของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีขอบเขตพื้นที่ที่กำหนด โดยมีกฎหมายรองรับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพยากร และการให้บริการประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้และทรัพยากรจากการเก็บภาษี และค่าธรรมเนียมตลอดจนได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระการทำงานภายใต้กรอบกฎหมาย และนโยบายของชาติมีฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ตรวจสอบและคานอำนาจกัน นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของภาครัฐบาล ดำเนินงานภายใต้การกำกับของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ชวลิต ปานมาก, 2548)

แนวคิดการบริหารจัดการ

การบริหารและการจัดการ มีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ใช้ในบริบทต่างกัน กล่าวคือ การบริหาร (Administration) ใช้ในแวดวงของภาครัฐ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (นพพงษ์ บุญจิตราดุล, 2534, หน้า 3) ส่วนการจัดการ (Management) ใช้ในแวดวงของภาคเอกชน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร โดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2546, หน้า 2)

การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับหลักการกว้าง ๆ 6 ประการ คือ 1. มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป 2. กลุ่มบุคคลดังกล่าวร่วมมือกัน 3. ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างด้วยความประสานสัมพันธ์และมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ 4. รู้จักใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิค

ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 5. ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน 6. วัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ช่วยกันกำหนดขึ้น โดยทุกคนรับรู้และเห็นด้วยตรงกัน (นพพงษ์ บุญจิตราคูล, 2534, หน้า 3)

การบริหารจัดการเป็นกระบวนการทางสังคมที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่เป็นกระบวนการทางสังคมก็เพราะการกระทำเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การ (Schermerhorn, 1999, p. G-6 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545, หน้า 18) ทรัพยากรประกอบด้วยมนุษย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนทรัพยากรข้อมูลขององค์การ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545, หน้า 18) เพื่อกำหนดและทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในสภาพแวดล้อมที่ผันแปรตลอดเวลา การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของการรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดเพื่อไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดโดยผู้บริหารเป็นผู้ซึ่งนำทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรอื่นที่ไม่ใช่ มนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการนำทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรอื่น ๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกันขององค์การ

การบริหารจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์ (Science) เพราะเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสืบค้น หาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีการตั้งสมมุติฐาน และทดสอบสมมุติฐาน เป็นศิลป์ (Art) เพราะบุคคลต้องใช้ทักษะและความรู้ทางการบริหารที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี จากการฝึกฝนจากการทำงานร่วมกัน กับบุคคลอื่นเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545, หน้า 3-4)

การบริหารจึงเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และปัจจัยที่ช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินงานของหน่วยงาน องค์การ สังคมและประเทศชาติอย่างมีระบบระเบียบเพื่อให้พัฒนาไปตามแนวทางที่กลุ่มชนนั้นมีความประสงค์ ผ่านทางกิจกรรมที่กระทำร่วมกัน เพื่อความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้าของสังคม (นพพงษ์ บุญจิตราคูล, 2534, หน้า 3)

ความมีประสิทธิภาพทางการบริหารจัดการ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้ความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในองค์การให้บังเกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารในจำนวนที่น้อยกว่าผลผลิตที่ได้ เป็นการตัดสินใจอย่างถูกต้องและการดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากร ให้เหมาะสมกับผลผลิตได้ตามเป้าหมายที่ต้องการหรือสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จ ของการบริหารจัดการจึงต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กัน (Griffin, 1997, p. 4 อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545, หน้า 18)

การมีประสิทธิภาพ จึงวัดจากทรัพยากรที่ใช้ (Input) กับผลผลิต (Output) ที่ได้ ถ้าได้ผลผลิตมาโดยใช้ทรัพยากรที่น้อยหรือประหยัดสุดก็ถือว่ามีประสิทธิภาพ ส่วนประสิทธิผลวัดจาก

ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายขององค์กรซึ่งมักเป็นในระยะยาว บางครั้งการปฏิบัติงานอาจมี ประสิทธิภาพแต่ไม่มีประสิทธิผล หากองค์กรใดสามารถบรรลุทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล แสดงว่าองค์กรนั้นมีผลิตภาพสูง (High productivity) (รอบบิ้นส์ สตีเฟน พี และเคอ์เตอร์ มารี, 2546, หน้า, 2) ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจึงเป็นดัชนีที่ใช้วัดความสำเร็จขององค์กรว่าเลือกเป้าหมายที่เหมาะสมและบรรลุ เป้าหมายนั้นได้ด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าหรือไม่ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องคำนึงถึงความพยายาม ทั้งสองสิ่งเพื่อจะบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ซึ่งบ่อยครั้งจะพบว่าองค์กรบางแห่งจะคำนึงถึง การใช้ทรัพยากรโดยมีการวางแผน และกำหนดวิธีการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุรศักดิ์ ปริญญารัตน์ชัย (2544, หน้า 11) กล่าวว่าปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานอันเป็นทรัพยากรในการบริหารองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานประกอบด้วย 4 ปัจจัยหรือที่เรียกว่า ทฤษฎี 4 M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีจัดการ (Management) อย่างไรก็ดีได้มีนักวิชาการบางท่าน อาทิเช่น ศาสตราจารย์ วิลเลียม ที กรีนวูด (Greenwood, 1965, pp. 74-75) ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรการบริหารควรมีปัจจัยในการบริหารอย่างน้อย 7 ประการ ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ อำนาจ (Authority) เวลา (Time) กำลังใจในการทำงาน (Will) และความสะดวกต่าง ๆ (Facillity) หรือในทางบริหารธุรกิจเอกชน การจัดการเชิงธุรกิจกล่าวถึงปัจจัยการบริหารว่า ควรเป็น 6 M's ซึ่งประกอบไปด้วย คน เงิน วัสดุสิ่งของ วิธีการ (Method) ตลาด (Market) และเครื่องจักร (Machine) เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้สูงสุดนั่นเอง

การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า 4 M's (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545, หน้า 18) 4 M's ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการ และต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์ สูงสุด (วินัย สมมิตร, 2527, หน้า 17-18)

ในด้านการศึกษาก็ต้องใช้ทรัพยากรการบริหาร (4 M's) เช่นเดียวกับงานหรือธุรกิจด้านอื่น ๆ แต่มีขอบเขตกว้างกว่า และซับซ้อนมากที่สุด ในบรรดาธุรกิจทั้งหลาย กล่าวคือ (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, 2534, 40-41)

Management ระบบบริหารที่มีความซับซ้อนมากกว่าระบบบริหารใด ๆ

Man Power ใช้กำลังคนมากกว่าหน่วยงานประเภทอื่น ถ้าเอาครูของทุกระดับการศึกษามารวมเข้าด้วยกัน จะมีบุคลากรมากกว่าหน่วยงานใด ๆ หรือในเชิงวุฒิ ความต้องการบุคคลที่มีส่วน ในการดำเนินการศึกษาก็เห็นว่าเป็นบุคลากรที่มีวุฒิโดยเฉลี่ยสูงสุด

Money ในด้านงบประมาณ เมื่อเอางบประมาณการศึกษาของทุกระดับมารวมกันเข้าแล้ว ก็จะเป็นหน่วยงานที่ใช้งบประมาณสูงสุด (โดยถ้าหากให้คิดรวมถึงค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่ผู้ปกครอง หรือนักศึกษาต้องเสีย)

Material วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ถ้าจะคิดเพียงค่าปลูกสร้างอาคาร สถานศึกษาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มารวมกันก็จะเห็นได้ว่าเป็นเงินค่าก่อสร้างที่สูงที่สุดในบรรดาค่าก่อสร้างของรัฐที่ได้ลงทุนในรอบปี

เมื่อนำ 4 M's มาบวกเข้าด้วยกันก็จะเห็นว่า การจัดการศึกษานั้นเป็นธุรกิจที่มีขอบข่าย กว้างขวาง ต้องการระบบบริหารที่ดีที่สุด กำลังคนมากที่สุด กำลังเงินและวัสดุมากที่สุด ดังนั้น ในทุกองค์การ รวมถึงองค์การทางการศึกษาจึงต้องบริหารจัดการทรัพยากรการบริหาร (4 M's) ให้เกิด ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายขององค์การ มีการพัฒนาการบริหารจัดการอยู่เสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ องค์การสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพผลตามศักยภาพขององค์การ

การจัดการและทรัพยากรขององค์การ (Management and organizational resources)

การจัดการต้องระมัดระวังในเรื่องของสถานะและการใช้ทรัพยากรขององค์การ ซึ่งก็คือ ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อการปฏิบัติการในช่วงเวลาของกระบวนการผลิต ซึ่งทรัพยากรที่ว่า ได้แก่ (ชัยเสกฐ์ พรหมศรี, 2551, หน้า 8-9)

มนุษย์ คือ บุคคลที่ทำงานให้แก่องค์การ ทักษะและความรู้ที่เขามีต่อระบบงาน มีคุณค่า ต่อผู้บริหาร

เงินทุน คือ จำนวนเงินที่ผู้จัดการใช้ในการซื้อสินค้าและบริการสำหรับองค์การ

วัตถุดิบ คือ ส่วนประกอบที่ได้รับเพื่อนำไปใช้โดยตรงในกระบวนการผลิตสินค้า เช่น ยางพาราเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตยางรถยนต์ ซึ่งบริษัทผลิตยางต้องซื้อด้วยเงินและใช้โดยตรง เพื่อการผลิตยางต้องซื้อด้วยเงินและใช้โดยตรงเพื่อการผลิตยาง

ทุนทางทรัพยากร คือ เครื่องจักรที่องค์การใช้ในระหว่างกระบวนการผลิต เครื่องจักรที่ทันสมัยเป็นปัจจัยหลักต่อการคงสภาพหรือรักษาระดับการผลิตที่พึงปรารถนาไว้ได้ เพราะถ้า องค์การ ปราศจากเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพระยะห่างระหว่างองค์การและคู่แข่งก็จะมีมากยิ่งขึ้น

ความมีประสิทธิภาพทางการจัดการ (Managerial effectiveness) การใช้ทรัพยากรของ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความมีประสิทธิภาพทางการจัดการ คือ การใช้ทรัพยากรขององค์การเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ระดับของ

ความมีประสิทธิภาพในการจัดการขององค์กร หมายถึงความมีประสิทธิภาพในการจัดการของผู้บริหาร

ความมีประสิทธิภาพทางการจัดการ (Managerial efficiency) หมายถึงสัดส่วนของทรัพยากรทั้งหมดขององค์กรที่สนับสนุนผลผลิตระหว่างกระบวนการผลิต ถ้ามีสัดส่วนสูงหมายความว่าประสิทธิภาพของผู้จัดการในการใช้ทรัพยากรมีมาก ทรัพยากรขององค์กรไม่ได้หมายถึง เพียงแต่วัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการเท่านั้น แต่รวมถึงความพยายามของบุคคล ในองค์กรด้วย

แนวคิดเรื่องความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลทางการจัดการมีความสัมพันธ์กัน การพิจารณาว่าผู้บริหารมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดให้ดูว่าองค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในระดับใด ถ้าองค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ต่ำแสดงว่าผู้บริหารมีประสิทธิผลในการจัดการต่ำ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ามีการใช้ทรัพยากรในกระบวนการผลิตอย่างไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การที่จะเพิ่มความสำเร็จขององค์กรได้นั้น ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นสิ่งที่จำเป็นทักษะทางการจัดการ (Management skills)

การ์ซ (Katz, 1998, อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2551) กล่าวว่าความสำเร็จของการจัดการขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานมากกว่าคุณลักษณะ ทางบุคลิกภาพ ความสามารถของผู้บริหารในการปฏิบัติงานคือผลลัพธ์ที่มาจากทักษะทางการจัดการ ผู้บริหารมีทักษะทางการจัดการที่สำคัญจะปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี และมีโอกาสประสบความสำเร็จ ได้สูง

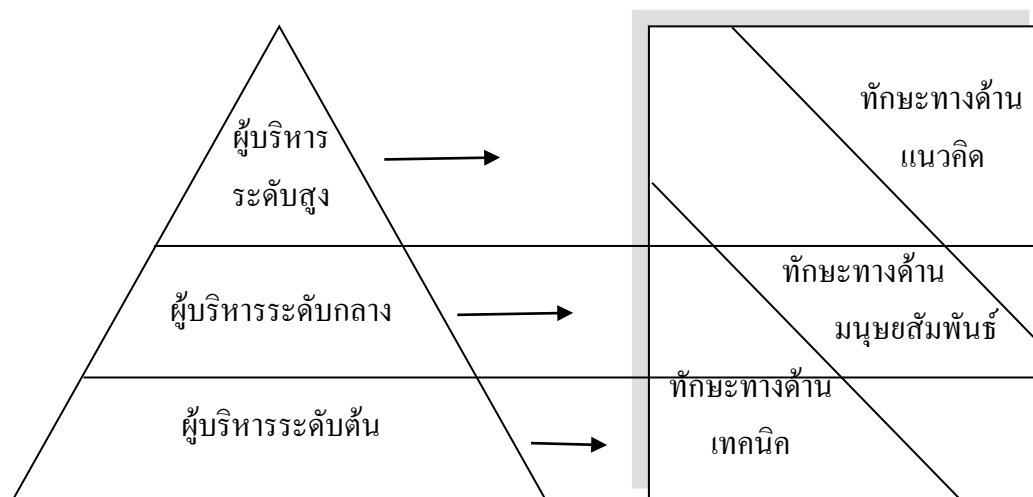
ทักษะ 3 ประการที่สำคัญต่อการจัดการที่ประสบความสำเร็จ (Katz, 1998 อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2551, 10-11) ได้แก่

ทักษะทางด้านเทคนิค (Technical skills) เกี่ยวข้องกับความรู้และความชำนาญเฉพาะทางในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคและกระบวนการ บุคคลที่ต้องใช้ทักษะในด้านนี้มาก ก็เช่น วิศวกร นักคอมพิวเตอร์ นักบัญชี เป็นต้น ทักษะนี้มีความสัมพันธ์เป็นอย่างมากกับการทำงานที่เกี่ยวข้องกับกลไก

ทักษะทางด้านมนุษย (Human skills) เป็นทักษะที่สร้างความร่วมมือกับทีม ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความเข้าใจบุคคลอื่น และสามารถร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี

ทักษะทางด้านแนวคิด (Conceptual skills) เกี่ยวข้องกับความเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ของธุรกิจในแต่ละด้านมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไร และมองเห็นภาพรวมขององค์กรได้ กิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะทางด้านนี้ ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน และการจัดองค์ประกอบนอกเหนือจากทักษะทั้ง 3 ด้านนี้ ในปัจจุบัน ทักษะทางการวินิจฉัย (Diagnostic skills) ได้เข้ามามีความสำคัญต่อผู้บริหาร เพราะผู้บริหารประสบความสำเร็จจำนวนมากได้นำเอาทักษะ ทางด้านนี้มาใช้ในองค์กร ทักษะทางด้านวินิจฉัยช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจความสัมพันธ์ของสาเหตุและ ผลกระทบ

(Cause-and-effect) ได้ดีมากยิ่งขึ้นและจดจำได้ถึงแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดความต้องการทักษะในแต่ละด้านของผู้บริหารควรมีน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับของการจัดการหรือการบริหารเป็นสำคัญ

ภาพที่ 1 ความต้องการทักษะทางการจัดการและระดับของการจัดการ

บทบาทของการจัดการ (Management roles)

มินต์ซเบิร์ก (Mintzberg, 1996 อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2551, หน้า 12-13) ได้นำเสนอ บทบาทการจัดการ 10 ประเภท ซึ่งสามารถนำมาจับกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ บทบาทระหว่างบุคคล บทบาทการให้ข้อมูลข่าวสาร และบทบาทการตัดสินใจ ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

บทบาทระหว่างบุคคล (Interpersonal roles) สามารถแบ่งได้เป็น 3 บทบาทย่อย ได้แก่

บทบาทของการเป็นตัวแทนในทุกสถานการณ์ (Figurehead) ผู้จัดการที่มีตำแหน่งในระดับสูงขององค์กรและเป็นตัวแทนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร

บทบาทของการเป็นผู้ประสานงาน (Liaison) ผู้จัดการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นภายนอกองค์กรเพื่อที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารและความพอใจ

บทบาทของการเป็นผู้นำ (Leader) ผู้จัดการให้คำแนะนำและการจูงใจต่อกลุ่มงาน และสร้างบรรยากาศในการทำงาน

บทบาทการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informational roles) สามารถแบ่งได้เป็น 3 บทบาทย่อย ได้แก่

บทบาทของการเป็นผู้ตรวจสอบ (Monitor) ผู้จัดการทำหน้าที่อย่างผู้รับและรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

บทบาทของการเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร (Disseminator) ผู้จัดการสื่อสารข้อมูลพิเศษ หรือ ข้อมูลเฉพาะแก่องค์กร

บทบาทของการเป็น โฆษก (Spokesperson) ผู้จัดการตอบคำถามและรายงานข้อมูลของ องค์กรแก่บุคคลภายในและภายนอกองค์กร

บทบาทการตัดสินใจ (Decision roles) สามารถแบ่งได้เป็น 4 บทบาทย่อย ได้แก่

บทบาทของการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ผู้จัดการริเริ่มการเปลี่ยนแปลง

บทบาทของการเป็นผู้รับมือกับความไม่สงบ (Disturbance handler) ผู้จัดการต้อง ตระหนักถึงบทบาทนี้เมื่อองค์กรถูกคุกคาม เช่น การเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ได้บังคับบัญชา หรือการสูญเสียลูกค้าเป็นจำนวนมาก

บทบาทของการเป็นแบ่งสรรทรัพยากร (Resource allocator) ผู้จัดการตัดสินใจว่า ที่ไหน ในองค์กรที่จะใช้ทรัพยากร

บทบาทของการเป็นนักเจรจาต่อรอง (Negotiator) ผู้จัดการต้องตระหนักถึงบทบาทนี้เมื่อ เผชิญหน้ากับการเจรจาต่อรองที่สำคัญกับองค์กรอื่น

แนวคิดการจัดการขยะ

แนวคิดการจัดการขยะด้วยหลัก 3R

R: Reduce คือ การลดการใช้ การบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง ลดการก่อให้เกิดขยะ เช่น ปิดไฟทุกครั้งที่ไม่ใช้งานหรือเปิดเฉพาะจุดที่ใช้งาน ปิดคอมพิวเตอร์และเครื่องปรับอากาศเมื่อ ไม่ใช่เป็นเวลานาน ๆ ถอดปลั๊กของเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น กระจกน้ำร้อนออกเมื่อไม่ได้ใช้ เมื่อ ต้องการเดินทางไกล ๆ ก็ควรใช้วิธีเดิน ขี่จักรยาน หรือนั่งรถโดยสารแทนการขับรถ ไปเอง หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อ สินค้าชนิดใช้ครั้งเดียว หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่ำ ไม่สนับสนุนร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วกรณีการเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์ประจำบ้านที่ใช้เป็นประจำ เช่น สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มี ขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของ ผลิตภัณฑ์ลดหรือลดการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย โดยเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการเลือกซื้อสินค้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำ-คืนเงิน เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้ หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล เช่น ถูงซ้อปิ้ง ไปสการ์ดเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ หลังจาก การบริโภคของประชาชน

R: Reuse คือ การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด โดยการนำสิ่งของเครื่องใช้ มาใช้ซ้ำ เช่น การนำชุดทำงานเก่าที่ยังอยู่ในสภาพดีมาใส่เล่นหรือใส่นอนอยู่บ้านหรือนำไปบริจาค แทนที่จะทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ การนำกระดาษรายงานที่เขียนแล้ว 1 หน้า มาใช้ในหน้าที่เหลือหรืออาจนำมาทำเป็นกระดาษโน้ต ช่วยลดปริมาณการตัดต้นไม้ได้เป็นจำนวนมาก การนำขวดแก้วมาใส่น้ำรับประทานหรือนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ต่างๆ เช่น แจกันดอกไม้หรือที่ใส่ดินสอ เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ประจุไฟฟ้าใหม่ได้ซ่อมแซมเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ (Repair) ให้สามารถใช้งานได้ต่อไปได้อีก บำรุงรักษาเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้คงทนและยาวนานขึ้น นำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่น ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การใช้ซ้ำถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ และกล่องกระดาษ การใช้ซ้ำขวดน้ำดื่ม เข็ยอกนม และกล่องใส่ขนม ยืม เช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร บริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือใช้สอยอื่น ๆ นำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำยางรถยนต์มาทำเก้าอี้ การนำขวดพลาสติกมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของ แจกัน การนำเศษผ้ามาทำเป้ลมนอน เป็นต้น ใช้ซ้ำวัสดุสำนักงาน เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า เป็นต้น

R: Recycle คือ การนำสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ในรูปแบบเดิมไม่ได้แล้ว หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นขยะ นำไปจัดการด้วยกระบวนการต่าง ๆ แล้วแปรรูปมาเป็นสิ่งใหม่ จากนั้นก็นำมาใช้ใหม่ เช่น เศษกระดาษสามารถนำไปรีไซเคิลกลับมาใช้เป็นกล่องหรือถุงกระดาษ การนำแก้วหรือพลาสติกมาหลอมใช้ใหม่เป็นขวด ภาชนะใส่ของ หรือเครื่องใช้อื่น ๆ ฝากระป๋องน้ำอัดลมก็สามารถนำมาหลอมใช้ใหม่เป็นขวดพลาสติก มาหลอมเป็นเม็ดพลาสติก ตีเป็นเส้นใยนำมาผลิตเป็นพรม หรือเสื่อ นำเศษอลูมิเนียมมาหลอม ขึ้นรูปเป็นแผ่น นำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์อะลูมิเนียม รวมทั้งกระป๋องอะลูมิเนียม

ดังนั้นเราจึงควรคัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ / อโลหะ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล โดยนำไปขาย / บริจาค / นำเข้าธนาคารขยะ / กิจกรรมขยะแลกไข่ เพื่อเข้าสู่วงจรของการนำกลับไปรีไซเคิล

แนวคิดการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977, pp. 7 – 26) กล่าวถึงกรอบในการพิจารณาเรื่องของการมีส่วนร่วมว่ามีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (What participation are we concerned with?) หรือเรียกอีกอย่างว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้สร้างกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation in benefits) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (Whose participation are we concerned with?) ในส่วนนี้มีคำที่ใช้ในความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (Popular participation) โคเฮน และ อ็พฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977) ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น 2. ผู้นำท้องถิ่น 3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 4. คนต่างชาติ

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (How is participation occurring with in the project?) ในมิตินี้มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ประเด็นด้วยกันคือ

1. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับแรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง และแรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมาจากที่ใด
2. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กร การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม
3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมและช่องของกิจกรรม
4. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับการให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่างๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

แชปพิน (Chapin, 1997, p. 317) แบ่งการมีส่วนร่วมในงานออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือการริเริ่มตัดสินใจดำเนินการ มีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินงานหรือออกเสียงคัดค้าน และตัดสินใจปฏิบัติการในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเรื่องของการจัดระบบการทำงาน วิธีการทำงาน ใครเป็นผู้กระทำ และทำอย่างไร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในงานในการให้ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเสนอแนวคิดในการปรับปรุงและแก้ไขงานต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

บทบาทของประชาชนในการพัฒนาสังคม

มนุษย์จัดเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากในสังคม และเป็นองค์ประกอบที่เป็นหน่วยย่อยของสังคม สังคมจะเจริญหรือพัฒนาได้นั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนที่เป็นองค์ประกอบในสังคมนั้นๆ การที่สังคมจะพัฒนาได้จำเป็นต้องเริ่มต้นพัฒนาในหน่วยย่อยของสังคม อันได้แก่ การพัฒนาคนก่อน

การพัฒนาครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ การพัฒนาสังคมในหน่วยย่อยไปสู่การพัฒนาสังคมที่เป็นหน่วยใหญ่ ๆ มีจุดเริ่มต้นที่เหมือนกันคือการพัฒนาที่ตัวบุคคล บุคคลเหล่านั้นจะกระจัดกระจายอยู่ตามสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนจำนวนมากอยู่ตามชนบท ถ้าประชากรเหล่านั้นได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีจิตใจดี มีความเอื้อเฟื้อ มีคุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง มีความร่วมมือร่วมใจกัน มีความคิดริเริ่มดี มีความเชื่อมั่นในภูมิปัญญาของตน และพร้อมที่จะรับความรู้ทางด้านวิชาการ วิชาชีพ และข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมแล้วประชาชน เหล่านี้จะเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาไม่ว่าจะเป็นชนบทหรือในเมือง การฝึกให้คนมีความสามารถและมีการเรียนรู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานนับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งการพัฒนาคนที่ดีที่สุดคือ การรวมกลุ่มประชาชนให้เป็นองค์กรเพื่อพัฒนาคนในกลุ่ม เพราะกลุ่มนั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้ การคิดและการแก้ปัญหา กลุ่มฝึกบุคลิกภาพของคน ฝึกการทำงานร่วมกัน ช่วยให้คนพัฒนาในด้านความคิด ทักษะคติ ความมีเหตุผล อันเป็นรากฐานของประชาธิปไตย

การพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายคือ สร้างความสุขความเจริญแก่ประชาชนช่วยให้สถานการณ์ที่น่าพอใจไปสู่สถานการณ์ที่น่าพอใจ ดังนั้น ประชาชนจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทุก ๆ ขั้นตอน เพราะถ้าหากเขาเป็นผู้คิดค้นปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดหลักวิธีการและขั้นตอนการแก้ปัญหาและเข้าร่วมการปฏิบัติงานแล้ว จะทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเต็มที่ ดังนั้น

บทบาทของประชาชนในการพัฒนาสังคม ก็คือ ประชาชนต้องมีบทบาทที่ต้องกระทำใน 2 ด้าน คือการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาสังคม โดยการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การพัฒนาตนเองด้วยตนเอง หรือการสนใจตนเองในการสร้างอุปนิสัยที่ดีเข้าทดแทนอุปนิสัยที่ไม่ดี ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และประโยชน์ในการอยู่ภายในสังคมได้อย่างสงบสุข ได้แก่ การพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น ความซื่อสัตย์ การยกย่องผู้ที่ทำความดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักของส่วนรวม การตรงต่อเวลา การรู้จักเสียสละในทางที่ถูกที่ควร การพัฒนาทางด้านอารมณ์ ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง การมองโลกในด้านดี การมีสติ เป็นต้น การพัฒนาด้านสติปัญญา เช่น การพัฒนาความรู้ การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ การพัฒนาความคิด การพัฒนาด้านการเข้าสังคม เช่น มนุษย์สัมพันธ์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีนอกจากการพัฒนาตนเองในด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคม สติปัญญา แล้วบุคคลควรมีค่านิยมที่เกื้อหนุนการพัฒนาสังคมอีกด้วย อันได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความขยันขันแข็งมานะอดทน การอดออม การไม่ฟุ้งเฟ้อ ความขยันหมั่นเพียร การทำงานหนัก ความประหยัด ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การยกย่องผู้ที่ทำความดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักของส่วนรวม ตรงต่อเวลา รู้จักเสียสละในทางที่ถูกที่ควร

2. การพัฒนาสังคมโดยการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมคือกระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินการ การจัดการตามแผน การกำกับติดตาม การประเมินผล และการรับประโยชน์จากการพัฒนาโดยถือว่าการพัฒนานั้นเป็นของประชาชน ซึ่งสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมได้ 3 ระดับ คือ ระดับเป็นผู้ใช้ประโยชน์ เป็นการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยการรับประโยชน์อย่างเดียว โดยไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างอื่น ซึ่งถือเป็นระดับต่ำสุดของการมีส่วนร่วม ระดับเป็นผู้ให้ความร่วมมือ เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นมา ระดับนี้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องโดยการคอยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะขอความร่วมมือจากประชาชนในเรื่องใด และเมื่อใดการรู้จักกาลเทศะมีความอดทน ควบคุมอารมณ์ได้ดี ต้องตัดสินใจได้รวดเร็ว รู้จักใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม และเป็นนักฟังที่ดี ระดับเป็นผู้ตัดสินใจ ระดับนี้ประชาชนจะเป็นผู้ศึกษาสถานการณ์ และตัดสินใจที่จะดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ นับตั้งแต่การวางแผนการดำเนินการ การประเมินผล และการแบ่งปันผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำปรึกษา ซึ่งถือเป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม การที่ให้มีตัวแทนของประชาชนเพียงบางคนเข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ เพื่อตัดสินใจทำกิจกรรมสำหรับหมู่บ้านนั้น ไม่ใช่ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกกลุ่มในหมู่บ้านมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการตัดสินใจที่จะ

ดำเนินการใด ๆ เพื่อตัวเขา และเพื่อหมู่บ้านของเขา โดยตัวของเขาเอง ซึ่งลักษณะการทำงานดังกล่าวจะมีลักษณะของ “หุ้นส่วน” ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน ซึ่งจะเป็นผู้ได้รับผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการทำงานลักษณะนี้จะต้องเริ่มโดยการรวมกลุ่มประชาชน ตามกิจกรรมพัฒนาที่จัดขึ้นและค่อย ๆ เพิ่มความสามารถและความรับผิดชอบในการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาให้แก่ประชาชน จนในที่สุดให้ประชาชนสามารถดำเนินงานด้วยตนเองตามลำพังได้ โดยที่เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องมีความตั้งใจและจริงใจที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานของประชาชนให้เป็นอย่างต่อเนื่องและอดทน

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคมมีขั้นตอนต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนยังไม่สามารถเข้าใจปัญหา และสาเหตุของ ปัญหาด้วยตัวเอง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะประชาชนจะขาดความเข้าใจ และมอง ไม่เป็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น สิ่งหนึ่งที่แน่นอนที่สุดคือ ประชาชนเป็นผู้อยู่กับปัญหาและรู้จักปัญหาของ ตนดีที่สุด แต่อาจจะมองปัญหาของตนไม่ชัดเจน จนกว่าจะมีเพื่อนมาช่วยตนวิเคราะห์ถึง ปัญหาและสาเหตุของ ปัญหา

การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ เพราะถ้าหากเจ้าหน้าที่ต้องการ แต่ผลงานการพัฒนา วัตถุประสงค์ โดยฉบับไว้ก็จะดำเนินการวางแผนงานด้วยตนเอง ผลที่ตามมาคือต่อไปเมื่อขาดเจ้าหน้าที่ ประชาชน ก็ไม่สามารถจะดำเนินการวางแผนงานได้ด้วยตนเอง อาจมีความยากลำบากที่จะผลักดันให้เจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่ เป็นเพียงเพื่อนของประชาชนในการวางแผน เพราะประชาชนอาจจะมีการศึกษาน้อย แต่ ถ้าไม่让他เข้าร่วมใน ขั้นตอนนี้ โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการศึกษา และพัฒนาตนเอง ในการวางแผนดำเนินงานก็จะหมดไป เพราะฉะนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องทำให้ได้ว่า การศึกษาใดก็ตามต้องเริ่มจากความง่าย เร็ว ช้า จากระดับของผู้ที่จะรับการ ศึกษา ไม่ใช่จากระดับความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่

การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ประชาชนมีแรงงาน และมีประสบการณ์ที่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมขั้นนี้ได้เพราะในกิจกรรมพัฒนาบางประเภท ถ้าหากให้ประชาชนร่วมลงทุนในกิจกรรม จะทำให้เขามีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เกิดการบำรุงรักษา รักและหวงแหน ในทางตรงข้าม ถ้าเขาไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ ถ้าการลงทุนและการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากภายนอก ถ้าเกิด อะไรเสียหาย เขาก็ไม่เดือดร้อนมากนัก เพราะเมื่อไม่ใช่ของเขา เขาก็จะไม่บำรุงรักษา ไม่รัก ไม่หวงแหน นอกจากนั้นการเข้าร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเอง จะทำให้เขาเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และสามารถดำเนิน กิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ประชาชน ควรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน เพื่อที่จะสามารถบอกได้ว่างานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดีได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร ดังนั้นในการประเมินผลควรที่จะต้องมีทั้งประชาชนในชุมชนนั่นเอง และคนนอกชุมชนช่วยกันพิจารณาว่า กิจกรรมที่กระทำลงไปนั้นเกิดผลดีหรือไม่ดีอย่างไร ซึ่งจะทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมนั้นร่วมกัน

บริบทของพื้นที่ ของอบต.หนองข้างคอก

ประวัติความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 5 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2539 ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ได้รับการปรับขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 4 และเมื่อปี 2550 จากประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลปรับให้เป็น องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นกลาง เพราะว่ามีรายได้สูงขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก ตั้งอยู่เลขที่ 16/2 หมู่ 5 ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองชลบุรีประมาณ 6 กิโลเมตร

วิสัยทัศน์

โปร่งใส จริงใจ พัฒนา สามัคคี

พันธกิจการพัฒนาท้องถิ่น

จัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก

รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และ

ปฏิบัติ

ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บำรุงรักษาชลประทาน จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

การคมนาคมทั้งทางบก และทางน้ำมีความสะดวก และได้มาตรฐาน

ถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะมีความสะอาดเรียบร้อย

ประชาชนมีสุขภาพดี
 ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน
 ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างทั่วถึง
 ประชาชนมีคุณภาพที่ดีของชีวิต และมีรายได้เพียงพอ
 สิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษ
 สืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีของท้องถิ่น
 ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การบริหารกิจการบ้านเมือง
 สภาพภูมิประเทศ เป็นที่ราบเชิงเขา ดินเป็นดินร่วน และเป็นหิน ชั้นล่างเป็นแหล่งผลิต
 หินอุตสาหกรรม ของจังหวัดชลบุรี

ทิศเหนือ จรด เทศบาลตำบลบ้านสวน อ.เมืองชลบุรี

ทิศใต้ จรด ตำบลเหมือง อำเภอมืองชลบุรี

ทิศตะวันออก จรด ตำบลหนองรี อำเภอมืองชลบุรี

ทิศตะวันตก จรด ตำบลห้วยกะปิ อำเภอมืองชลบุรี

เนื้อที่ ตำบลหนองข้างคอก มีเนื้อที่ประมาณ 16,875 ไร่ หรือ 27 ตารางกิโลเมตร

อบต.หนองข้างคอก มีจำนวนหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน แยกเป็น ดังนี้

หมู่ที่ ชื่อหมู่บ้าน ชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

หมู่บ้านที่ 1 บ้านห้วยทวน นายสมโภช พนมรัตน์

หมู่บ้านที่ 2 บ้านมาบหวาย นายรุ่ง เดชชีวะ (กำนัน)

หมู่บ้านที่ 3 บ้านหนองข้างคอก นายสมประสงค์ ศิริมังสุโข

หมู่บ้านที่ 4 บ้านบ่อน้ำจืด นายบรรทศ แสงชวลิต

หมู่บ้านที่ 5 บ้านสวนมะพร้าว นายชนชาติ ผ่องใส

หมู่บ้านที่ 6 บ้านสวนน้ำตก นายอำนาจ แจ็งเจริญ

หมู่บ้านที่ 7 บ้านวังตะโก นายวิศิษฐ์ วรสุข

จำนวนประชากร ตำบลหนองข้างคอก ณ วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2559 มีประชากรทั้งสิ้น 5,968 คน เพศชาย 2,986 คน เพศหญิง 2,982 คน จำนวนครัวเรือน 3,508 ครัวเรือน มีความหนาแน่นของประชากรภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก โดยเฉลี่ย 221 คน ต่อตารางกิโลเมตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ งานวงศ์วาน (2552) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน 4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะจากประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีระดับความรู้ในเรื่องการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน โดยได้ให้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายว่า เทศบาลควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตาม และการประเมินการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาล

ประทุม ศรีใส (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเขตเทศบาลตำบลอ่างศิระ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเขตเทศบาลตำบลอ่างศิระ จังหวัดจันทบุรี และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเขตเทศบาลตำบลอ่างศิระ จังหวัดจันทบุรี โดยปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเขตเทศบาลตำบลอ่างศิระ จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน

พรศิริ ช่วยเสริมชนกุล (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับ ปานกลาง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

กานดากร ไชยปากดี (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล บึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนโดยรวม และจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่วนใหญ่เห็นว่ามีมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลง โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน เห็นว่ามีมีส่วนร่วม มีมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลง โดยรวมเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งข้อเสนอนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลง ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

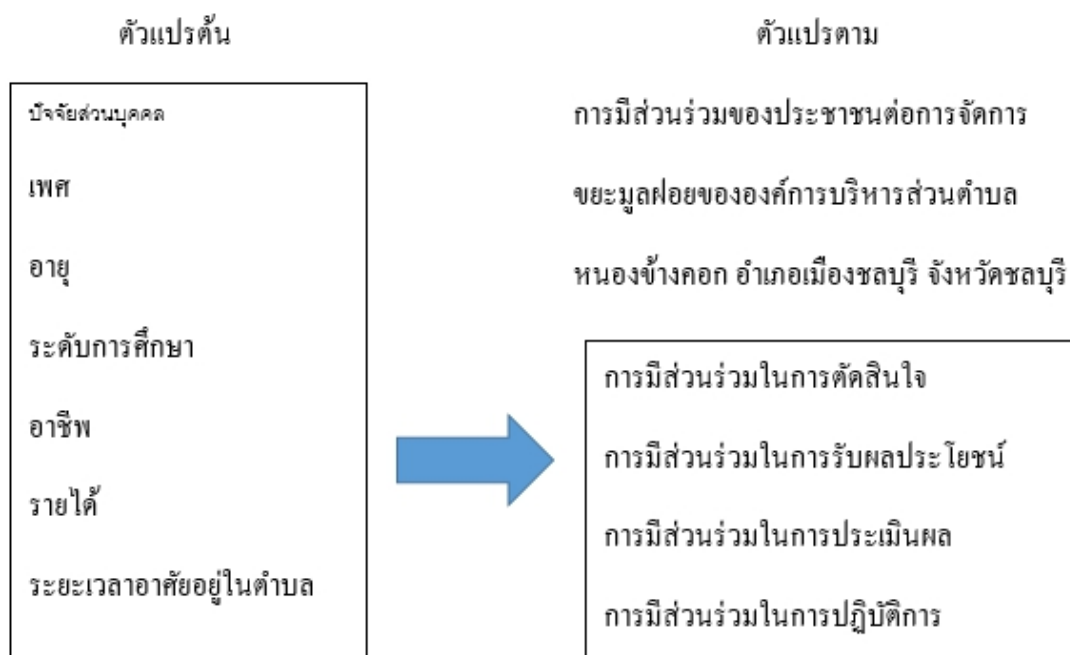
ทรงธิดักดิ์ ทิพย์คำ (2555) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะตำบลบ้านสาว อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาว อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ตำบลบ้านสาว จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการจัดสรร การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลปัญหา และข้อเสนอแนะของประชาชนพบว่า ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานประมาณภาครัฐ และขาดการมีส่วนร่วมจากเยาวชนในชุมชน

ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล คลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของ เทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ในรายละเอียดสรุปได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ ไม่แตกต่างกัน จึง

ปฏิเษสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ณัฐบศิ บัวเย็น (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลดวงเหนือ อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความเข้าใจของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมกระบวนการสร้างการฝึกฝนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ผลการศึกษาพบว่า ขยะในประเภทต่าง ๆ ประชาชนส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดการแยกขยะแต่ละประเภทโดยการใส่ถุง และพบว่า การรับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะมูลฝอย รูปแบบวิธีการจัดการขยะมูลฝอย สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากแหล่งใดมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ ส่วนความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนเท่ากับ 15.842 คะแนน จัดอยู่ในระดับที่มาก การมีส่วนร่วมจัดอยู่ในระดับ ปานกลาง และสภาพปัญหา จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง พบว่าสภาพปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยให้ความสำคัญมากในเรื่องความเข้าใจ และการไม่เห็นความสำคัญในการจัดการขยะอย่างจริงจัง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีโครงการ หรือร่วมกลุ่มพัฒนาขยะทำให้เกิดประโยชน์

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีประชากรทั้งสิ้น 5,968 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก, 2559) ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยสูตรของ ยามานะ (Yamane, 1973) โดยได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% แทนตามสูตรได้คั้งนี้ (ไพฑูริย์ โปธิสว่าง, 2556, หน้า 395)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

$$n = \frac{5,968}{1+5,968(0.05)^2}$$

$$n = 374.8$$

$$n = 375 \text{ คน}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

ดังนั้นจากการคำนวณด้วยสูตรดังกล่าว พบว่า จะต้องทำการสำรวจตัวอย่างในการวิจัยคั้งนี้ เท่ากับ 375 ตัวอย่าง เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจแบบสอบถามผู้วิจัย จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	จำนวน 5 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 5	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน 4	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับมาก
ระดับคะแนน 3	หมายถึง	มีส่วนร่วมระดับปานกลาง
ระดับคะแนน 2	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับน้อย
ระดับคะแนน 1	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือ

2. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ

ดร. สกฤติ อิศริยานนท์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร. ชัยณรงค์ เครือนวน อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร. โขติศา ขาวสนิท อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) เพื่อคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \sum \frac{R}{n}$$

R = ผลคูณของค่าน้ำหนักกับจำนวนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามในภาพรวมได้ค่า (IOC) = 0.98

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปทดลองใช้

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาความเที่ยงตรง (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผลการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยสถิติ ครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ซึ่งมีค่า = 0.913

5. แก้ไขแบบสอบถามโดยปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ อีกครั้ง จากนั้นจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน
2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาผู้วิจัยจะตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม กรณีแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ครบถ้วนต้องแจ้งผู้ตอบแบบสอบถามให้แก้ไขทันที
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งได้เลือกใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อวัดค่าเฉลี่ยและการกระจายของข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบตาราง พร้อมกับการพรรณนาประกอบ เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบสมมติฐาน เพื่อใช้ทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระ ที่มี 2 กลุ่ม ได้แก่ สถิติ t-Test และใช้สถิติ One-way analysis of variance สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป

จากนั้นจะหาเกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนระดับความคิดเห็น มีคะแนนชั้น (Class interval) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดเห็น มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	มีส่วนร่วมด้วยระดับน้อยที่สุด

3. ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) คือ ค่าสถิติ (t-Test) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2561 รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

F	แทน	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
N	แทน	จำนวนประชาชนทั้งหมด
n	แทน	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
P	แทน	ความน่าจะเป็น
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	203	50.75
หญิง	197	49.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	31	7.75
21-30 ปี	107	26.75
31-40 ปี	96	24.00
41-50 ปี	73	18.25
51-60 ปี	57	14.25
61 ปีขึ้นไป	36	9.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 รองลงมา มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 และมีอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	79	19.75
มัธยมศึกษาตอนต้น/ ปวช.	210	52.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวส.	52	13.00
ปริญญาตรี	49	12.25
สูงกว่า ปริญญาตรี	10	2.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ ปวช. มากที่สุด จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวส. จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 และมีการศึกษาระดับสูงกว่า ปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตร/ ประมง	28	7.00
ค้าขาย/ธุรกิจ	75	18.75
ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	21	5.25
บริษัท/ ห้างร้าน	123	30.75
รับจ้าง	111	27.75
อื่น ๆ	42	10.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพบริษัท/ห้างร้าน มากที่สุด จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.75 มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 มีอาชีพ อื่น ๆ จำนวน 42 คน

คิดเป็นร้อยละ 10.50 มีอาชีพเกษตร/ ประมง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 และมีอาชีพ
ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000	77	19.25
10,001-15,000	160	40.00
15,001-20,000	86	21.50
20,001-25,000	34	8.50
25,001 ขึ้นไป	43	10.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 มากที่สุด
จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาได้ 15,001-20,000 จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อย
ละ 21.50 มีรายได้ ต่ำกว่า 10000 จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 มีรายได้ 25,001 ขึ้นไป
จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 และมีรายได้ 20,001-25,000 บาทขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็น
ร้อยละ 8.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัย

ระยะเวลาที่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 5 ปี	36	9.00
6-10 ปี	83	20.75
11-15 ปี	78	19.50
16-20 ปี	73	18.25
21 ปีขึ้นไป	130	32.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระยะเวลาอาศัยอยู่ 21 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมามีระยะเวลาอาศัยอยู่ 6-10 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 มีระยะเวลาอาศัยอยู่ 11-15 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 มีระยะเวลาอาศัยอยู่ 16-20 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 และมีระยะเวลาอาศัยอยู่ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.95	1.03	น้อย	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	2.99	1.33	ปานกลาง	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.23	1.34	ปานกลาง	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.07	1.17	น้อย	3
รวม	2.56	1.22	น้อย	

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.56$, $SD = 1.22$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.23$, $SD = 1.34$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 2.99$, $SD = 1.33$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

($\bar{X} = 2.07$, $SD = 1.17$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 1.95$, $SD = 1.03$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด				
1. ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	175 (43.75)	125 (31.25)	76 (19.00)	24 (6.00)	0 (0.00)	1.87	0.92	น้อย	5
2. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/ กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	169 (42.25)	121 (30.25)	82 (20.50)	28 (7.00)	0 (0.00)	1.92	0.95	น้อย	4
3. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและ เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบ วงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล	174 (43.50)	114 (28.50)	64 (16.00)	48 (12.00)	0 (0.00)	1.97	1.04	น้อย	2
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อ แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน	165 (41.25)	109 (27.25)	70 (17.50)	50 (12.50)	6 (1.50)	2.06	1.11	น้อย	1
5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างบัญชีของ องค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน	197 (49.25)	92 (23.00)	59 (14.75)	46 (11.50)	6 (1.50)	1.93	1.11	น้อย	3
รวม						1.95	1.03	น้อย	

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.95$, $SD = 1.03$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อ แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X} = 2.06$, $SD = 1.11$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและ เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบ วงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล

($\bar{X} = 1.97$, $SD = 1.04$) มีท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างบัญชีของ องค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน ($\bar{X} = 1.93$, $SD = 1.11$) มีท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของ ประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/ กิจกรรมการ จัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 1.92$, $SD = 0.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอ ปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 1.87$, $SD = 0.92$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด				
6. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน	113 (28.25)	112 (28.00)	86 (21.50)	77 (19.25)	12 (3.00)	2.41	1.17	น้อย	5
7. ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็น ปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ	108 (27.00)	75 (18.75)	119 (29.75)	63 (15.75)	35 (8.75)	2.61	1.27	ปานกลาง	4
8. ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ เช่น เศษกระดาษ พลาสติก ขวดแก้ว หรือขยะมีพิษ ก่อนนำไปทิ้งลงถัง ขยะของอบต.	45 (11.25)	70 (17.50)	96 (24.00)	76 (19.00)	113 (28.25)	3.36	1.35	ปานกลาง	2
9. ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้า มาซื้อ สินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟม	94 (23.50)	71 (17.75)	76 (19.00)	63 (15.75)	96 (24.00)	2.99	1.50	ปานกลาง	3
10. ท่านมีส่วนร่วมเสียค่าธรรมเนียมให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย	37 (9.25)	68 (17.00)	57 (14.25)	86 (21.50)	152 (38.00)	3.62	1.38	มาก	1
รวม						2.99	1.33	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีด้านการมีส่วนร่วม

ร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$, $SD = 1.35$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า
 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมเสียดำธรรมเนียมให้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบลในการ
 บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.62$, $SD = 1.38$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ
 เช่น เศษกระดาษ พลาสติก ขวดแก้ว หรือขยะมีพิษ ก่อนนำไปทิ้งลงถัง ขยะขององค์กรบริหาร
 ส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.36$, $SD = 1.35$) ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้า มาซื้อ สินค้าเพื่อลด
 การใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟม ($\bar{X} = 2.99$, $SD = 1.50$) ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยใน
 คริวเรือนมาทำปุ๋ยหมัก หรือนำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ ($\bar{X} = 2.61$, $SD = 1.27$) และข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในการรณรงค์และ
 ร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 2.41$, $SD = 1.17$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก
 อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
11. ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูล ฝอย เช่น ขวด พลาสติก ขวดแก้ว หรือถุงพลาสติก นำกลับมาใช้ใหม่	66 (16.50)	71 (17.75)	99 (24.75)	97 (25.25)	67 (16.75)	3.07	1.32	ปาน กลาง	4
12. ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูล ฝอยจากครัวเรือน มาทิ้งลงถังขยะ ขององค์กรบริหารส่วนตำบล	27 (6.75)	82 (20.50)	81 (20.25)	99 (24.75)	111 (27.75)	3.46	1.27	มาก	1
13. ท่านมีส่วนร่วมซื้อผลิตภัณฑ์ ชนิดเติมแบบถุงพลาสติก มาใช้แทน การซื้อผลิตภัณฑ์แบบขวด ทำให้ลด รายจ่าย เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม	81 (20.25)	85 (21.25)	81 (20.25)	60 (15.00)	93 (23.25)	3.00	1.45	ปาน กลาง	5
14. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยก ขยะมูลฝอยในครัวเรือน แล้วนำไป ขายเพื่อเพิ่มรายได้	44 (11.00)	76 (19.00)	83 (20.75)	114 (28.50)	83 (20.75)	3.29	1.29	ปาน กลาง	3
15. ท่านมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงลำ คลองหรือใต้ถุนบ้าน	51 (12.75)	69 (17.25)	89 (22.25)	85 (21.25)	106 (26.50)	3.32	1.36	ปาน กลาง	2
รวม						3.23	1.34	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23, SD = 1.34$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือน มาทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.46, SD = 1.27$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงลำคลองหรือใต้ถุนบ้าน ทำให้ลำคลองสะอาด ($\bar{X} = 3.32, SD = 1.36$) ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน แล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ ($\bar{X} = 3.29, SD = 1.29$) ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย เช่น ขวด พลาสติก ขวดแก้ว หรือ ถุงพลาสติกที่ใช้แล้ว นำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.07, SD = 1.32$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมแบบถุงพลาสติก มาใช้ แทนการซื้อผลิตภัณฑ์แบบขวด ทำให้ลด รายจ่าย เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม ($\bar{X} = 3.00, SD = 1.45$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม								
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
16. ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน พนักงานรักษาความสะอาดขององค์การบริหารส่วนตำบล	170 (42.50)	96 (24.00)	74 (18.50)	54 (13.50)	6 (1.50)	2.08	1.13	น้อย	3
17. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผล การเก็บ ขนส่ง ลำเลียงและ การกำจัดขยะมูลฝอยของรถเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล	165 (41.25)	99 (24.75)	67 (16.75)	59 (14.75)	10 (2.50)	2.13	1.18	น้อย	1
18. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบ	168 (42.00)	100 (25.00)	66 (16.50)	60 (15.00)	6 (1.50)	2.09	1.15	น้อย	2

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด				
19. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ทราบ เมื่อพบถึงขยะขององค์การบริหาร ส่วนตำบลชำรุด หรือไม่เพียงพอ ต่อการใช้งาน	186 (46.50)	84 (21.00)	70 (17.50)	54 (13.50)	6 (1.50)	2.03	1.15	น้อย	4
20. ท่านมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของ องค์การบริหารส่วนตำบล	212 (53.00)	59 (14.75)	58 (14.50)	59 (14.75)	12 (3.00)	2.00	1.24	น้อย	5
รวม						2.07	1.17	น้อย	

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.07$, $SD = 1.17$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมประเมินผล การเก็บ ขนส่ง ลำเลียงและ การกำจัดขยะมูลฝอยของรถเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.13$, $SD = 1.18$) รองลงมาคือ ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการ จัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบ ($\bar{X} = 2.09$, $SD = 1.15$) ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานพนักงานรักษาความสะอาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.08$, $SD = 1.13$) ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบล ทราบเมื่อพบถึงขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลชำรุด หรือไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 2.03$, $SD = 1.15$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.00$, $SD = 1.24$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

เพศ	n	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ชาย	203	2.49	1.06	.151	.880
หญิง	197	2.47	1.00		

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน ($t = .151$, $Sig. = .880$) ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	43.42	5.00	8.68	8.99	.00*
ภายในกลุ่ม	380.42	394.00	.97		
รวม	423.84	399.00			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ($F = 8.99$, $Sig. = .00^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test) ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ภาพรวมของการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	น้อยกว่า 20	21-30	31-40	41-50	51-60	61ขึ้นไป
		1.68	2.35	2.64	2.29	2.82	3.00
น้อยกว่า 20	1.68	-	.67*	.96*	.61*	1.15*	1.32*
21-30	2.35		-	.29*		.48*	.65*
31-40	2.64			-	.35*		.36
41-50	2.29				-	.54*	.71*
51-60	2.82					-	
61ขึ้นไป	3.00						-

จากตารางที่ 14 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า อายุของประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

อายุ น้อยกว่า 20 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อายุ 21-30 ปี

อายุ น้อยกว่า 20 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อายุ 31-40 ปี

อายุ น้อยกว่า 20 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อายุ 41-50 ปี

อายุ น้อยกว่า 20 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อายุ 51-60 ปี

อายุ น้อยกว่า 20 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อายุ 61 ปี ขึ้นไป

อายุ 21-30 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อายุ 31-40 ปี

อายุ 21-30 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อายุ อายุ 51-60 ปี

อายุ 21-30 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อายุ 61 ปี ขึ้นไป

อายุ 31-40 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อายุ 41-50 ปี

อายุ 41-50 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อายุ 51-60 ปี

อายุ 41-50 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อายุ 61 ปี ขึ้นไป

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	18.68	4.00	4.67	4.55	.00*
ภายในกลุ่ม	405.16	395.00	1.03		
รวม	423.84	399.00			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

($F = 4.55$, Sig. = .00*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ภาพรวมของการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถม	มัธยม/ ปวช.	ปวส.	ป.ตรี	สูงกว่าป.ตรี
การศึกษาระดับ		2.67	2.40	2.71	2.49	1.40
ประถม	2.67	-	.27*			1.27*
มัธยม/ ปวช.	2.40		-	.31*		1.00*
ปวส.	2.71			-		1.31*
ป.ตรี	2.49				-	1.09*
สูงกว่าป.ตรี	1.40					-

จากตารางที่ 16 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ระดับการศึกษา ของประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

ระดับ ประถม ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า ระดับ มัธยม/ ปวช.

ระดับ ประถม ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า ระดับสูงกว่า ป.ตรี

ระดับ มัธยม/ ปวช. ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า ระดับ ปวส.

ระดับ ปวส. ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า ระดับสูงกว่า ป.ตรี

ระดับ ป.ตรี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า ระดับสูงกว่า ป.ตรี

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่าง
กัน

ตารางที่ 17 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ
ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี
จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	109.37	5.00	21.87	27.41	.00*
ภายในกลุ่ม	314.47	394.00	.80		
รวม	423.84	399.00			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ภาพรวมของการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	$\bar{X}$	เกษตร/ ประมง	ค้าขาย/ ธุรกิจ	ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	บริษัท/ ห้างร้าน	รับจ้าง	อื่นๆ
		4.00	2.64	3.29	2.13	2.44	1.90
เกษตร/ ประมง	4.00	-	1.36*	.71*	1.87*	1.56*	2.10*
ค้าขาย/ ธุรกิจ	2.64		-	.65*	.51*		.74*
ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	3.29			-	1.16*	.84*	1.38*
บริษัท/ ห้างร้าน	2.13				-	.31*	
รับจ้าง	2.44					-	.54*
อื่น	1.90						-

จากตารางที่ 18 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า อาชีพของประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

อาชีพเกษตร/ ประมง ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพค้าขาย/ธุรกิจ

อาชีพเกษตร/ ประมง ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ

อาชีพเกษตร/ ประมง ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพบริษัท/ห้างร้าน

อาชีพเกษตร/ ประมง ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพรับจ้าง

อาชีพเกษตร/ ประมง ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพอื่น

อาชีพค้าขาย/ ธุรกิจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ

อาชีพค้าขาย/ ธุรกิจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพบริษัท/ห้างร้าน

อาชีพค้าขาย/ ธุรกิจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพอื่น

อาชีพราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพบริษัท/ห้างร้าน

อาชีพราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพรับจ้าง

อาชีพราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพอื่น

อาชีพบริษัท/ ห้างร้าน ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า อาชีพรับจ้าง

อาชีพรับจ้าง ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า อาชีพอื่น

ตารางที่ 19 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	14.97	4.00	3.74	3.61	.00*
ภายในกลุ่ม	408.87	395.00	1.04		
รวม	423.84	399.00			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อเดือนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

($F = 3.61$, Sig. = .00*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ภาพรวมของการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 10000	10001- 15000	15001- 20000	20001- 25000	25001 ขึ้นไป
		2.49	2.51	2.72	2.21	2.07
ต่ำกว่า 10,000	2.49	-				.42*
10,001-15,000	2.51		-			.44*
15,001-20,000	2.72			-	.52*	.65*
20,001-25,000	2.21				-	
25,001 ขึ้นไป	2.07					-

จากตารางที่ 20 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า รายได้ต่อเดือน ของประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า รายได้ต่อเดือน 25,001 ขึ้นไป

รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า รายได้ต่อเดือน 25,001 ขึ้นไป

รายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า รายได้ต่อเดือน 20,001-25,000

รายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากกว่า รายได้ต่อเดือน 25,001 ขึ้นไป

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 21 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ
ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี
จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	11.33	4.00	2.83	2.71	.03*
ภายในกลุ่ม	412.51	395.00	1.04		
รวม	423.84	399.00			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลของประชาชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูล
ฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม
ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ต่างกัน มีส่วนร่วมของ
ประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี
จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ($F = 2.71, \text{Sig.} = .03^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับ
สมมติฐานการวิจัย และทดสอบความ แตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ
จัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี
จังหวัดชลบุรี ภาพรวมของการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระยะเวลาอาศัย
อยู่ในตำบล

ระยะเวลา อาศัยอยู่ใน ตำบล	$\bar{X}$	ไม่เกิน 5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21 ปีขึ้นไป
ไม่เกิน 5 ปี	2.28	-				
6-10 ปี	2.46		-			
11-15 ปี	2.22			-	.37*	.43*
16-20 ปี	2.59				-	
21 ปีขึ้นไป	2.65					-

จากตารางที่ 22 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD พบว่า ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ของประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล 11-15 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล 16-20 ปี

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล 11-15 ปี ต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี น้อยกว่า ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล 21ปีขึ้นไป

ตารางที่ 23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
2. ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
4. ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
5. ประชาชนที่มีรายได้ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
6. ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

จากตารางที่ 23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ส่วนใหญ่พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล ต่างกัน การมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน และพบว่าประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-Test และ ใช้สถิติ One-way ANOVA หากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ส่วนใหญ่เป็นเพศ ชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 21 ปี-30 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น/ ปวช. ส่วนใหญ่มีอาชีพบริษัท/ ห้างร้าน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10001-15000 บาท และส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล 21 ปีขึ้นไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัย อยู่ในตำบล สรุปผลการศึกษาดังนี้ ผลการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศไม่ต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้ จากการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมศักดิ์ งานวงศ์วาน (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมศักดิ์ งานวงศ์วาน (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับ มาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมศักดิ์ งานวงศ์วาน (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับ มาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ สมศักดิ์ งานวงศ์วาน (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน จากผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สามารถสรุปอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประทุม ศรีใส (2553) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเขตเทศบาลตำบลอ่างศิระ จังหวัดจันทบุรี

2.2 อายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ งานวงศ์วาน (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

2.3 ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ งานวงศ์วาน

(2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

2.4 อาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ งานวงศ์วาน (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

2.5 รายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ งานวงศ์วาน (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

2.6 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก ควรจัดการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน
  2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก ควรทำแบบสอบถามประชาวิจารณ์หรือมีการทำบอร์ดประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้มาแสดงความคิดเห็นเมื่อมาติดต่อราชการ
- ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก
  2. ควรศึกษาความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). *คู่มือการดำเนินงานลดคัดแยกขยะมูลฝอยภายในอาคารสำนักงาน*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- กานดากร ไชยปากดี. (2554). *การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิท พวงงาม. (2538). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ. ศ. 2540*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- ชวลิต ปานมาก. (2548). *ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ชัยเสกข์ พรหมศรี. (2551). *คู่มือคู่มือองค์การแห่งความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์พรินท์ติ้งเซ็นเตอร์.
- ณัฐบดี บัวเย็น. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทรงศักดิ์ ทิพย์คำ. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลบ้านสาว อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2534). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2546). *การจัดการสมัยใหม่: Modern management*. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- ปทุมพร กรสูทธิ. (2539). *ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะเทศมนตรี: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปากเกร็ด*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประทุม ศรีใส. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เขตเทศบาล ตำบลอ่างศิระ จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรศิริ ช่วยเสริมชนกุล. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชญวัตร วรรณะกุล. (2539). *ปัญหาการยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีสุขาภิบาล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการจัดการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ โปธิสว่าง. (2556). *การทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ หลักการ วิธีปฏิบัติ สถิติ และคอมพิวเตอร์*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รอบบีนส์, สตีเฟน พี และเคลล์เตอร์, มารี. (2546). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร* (วิรัช สงวนวงษ์วาน, แปล). กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- วินัย สมมิตร. (2527). *หลักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2545). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์พิสูทธิ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์กรและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สมบุญ สุธงษา. (2545). การปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ. *วารสารราชบัณฑิตยสภา*, 27(2), 342-361.
- สมศักดิ์ งานวงศ์วาน. (2552). *ความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุรศักดิ์ ปริญญรัตน์ชัย. (2544). *สภาพการจัดองค์กรแบบมินตันในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทางกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยมหิดล.

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก. (2558). *สถิติ*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.nongkhangkok.go.th/info/area>

Chapin, F. S. (1997). *Social participation and social intelligence*. New York: Longman.

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation: Concept and measures
for project design implementation and evolution rural development committee center
for international studies*. New York: Longman.

Greenwood, W. T. (1965). *Management and organizational behavior: An interdisciplinary
approach*. Ohio: South – Western.

Yamane, T. (1973). *An introductory analysis*. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย

ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก

อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จะได้นำข้อมูลเหล่านั้นไปวิเคราะห์ในภาพรวมแล้ว นำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สามารถตอบสนองความต้องการของท่านได้มากที่สุด โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงและโปรดตอบคำถามทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการประมวลผล

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) น้อยกว่า 20 ปี 2) 21 ปีขึ้นไป-30 ปี
 3) 31 ปีขึ้นไป-40 ปี 4) 41 ปีขึ้นไป-50 ปี
 5) 51 ปีขึ้นไป-60 ปี 6) 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา/ ปวช.
 3) อนุปริญญา/ ปวส. 4) ปริญญาตรี
 5) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- 1) เกษตรกร/ ประมง 2) ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว
 3) รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ 4) พนักงานบริษัท/ ห้างร้าน
 5) รับจ้างทั่วไป 6) อื่น ๆ

5. รายได้ต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่า 10,000 บาท 2) 10,001 บาทขึ้นไป-15,000 บาท
- 3) 15,001 บาทขึ้นไป-20,000 บาท 4) 20,001 บาทขึ้นไป-25,000 บาท
- 5) 25,001 บาทขึ้นไป

6. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล

- 1) ไม่เกิน 5 ปี 2) 6 ปีขึ้นไป-10 ปี
- 3) 11 ปีขึ้นไป-15 ปี 4) 16 ปีขึ้นไป-20 ปี
- 5) 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงและโปรดตอบคำถามทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการประมวลผล

ข้อ	การมีส่วนร่วม ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)						
1	ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล					
2	ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของ ประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/ กิจกรรมการ จัดการขยะมูลฝอย					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และ เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบ วงจรขององค์การบริหารส่วนตำบล					

ข้อ	การมีส่วนร่วม ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการ เพื่อ แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน					
5	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน					
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)						
6	ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน					
7	ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ					
8	ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ เช่น เศษกระดาษ พลาสติก ขวดแก้ว หรือขยะมีพิษ ก่อนนำไปทิ้งลงถัง ขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล					
9	ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้ามาซื้อ สินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก และกล่องโฟม					
10	ท่านมีส่วนร่วมเสียค่าธรรมเนียมให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย					

ข้อ	การมีส่วนร่วม ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)						
11	ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย เช่น ขวด พลาสติก ขวดแก้ว หรือถุงพลาสติกที่ใช้แล้ว นำกลับมาใช้ใหม่					
12	ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือน มาทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล					
13	ท่านมีส่วนร่วมซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแบบถุงพลาสติก มาใช้ แทนการซื้อผลิตภัณฑ์แบบขวด ทำให้ลด รายจ่าย เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม					
14	ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน แล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้					
15	ท่านมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงลำคลองหรือใต้ถุนบ้าน ทำให้ลำคลองสะอาด					
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)						
16	ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานพนักงานรักษาความสะอาดขององค์การบริหารส่วนตำบล					
17	ท่านมีส่วนร่วมประเมินผล การเก็บ ขนส่ง ถ้ำเลียงและ การกำจัดขยะมูลฝอยของรถเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล					
18	ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการ จัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบ					

ข้อ	การมีส่วนร่วม ต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
19	ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบล ทราบ เมื่อพบถึงขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลชำรุด หรือไม่ เพียงพอต่อการใช้งาน					
20	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล					

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี